

СЕКРЕТАРЬ

ЛАВХА

Тог ён бағридаги асфальт йўлдан кетаётган машинадан атрофга назар ташлаймиз. Далалар... Бағри кенг, бойликна кен далалар. Деҳқон меҳнати, қалб ҳарорати билан бу ерлардан мўл ҳосил олинди, халқимиз дастурхонига тортиқ қилинган.

Шу далалар ёқалаб, қолхоз идорасига етиб борганимизда тушқи овқатлангиш пайти эди. Радио приёмнидан оромбахш куйлар янгради. «Партиком секретариини қолхоз автотрактор паркида топасиз» дейишди бизга. У ерда қизгин суҳбат кетарди. Суҳбатта ҳалақат бермаслик учун бўш ўриндиқларнинг бирига ўтирдик.

Сўзлаётган ишчи қолхоз партия комитетининг секретари Исрои Абдуллаев эди. У сўзини аяқлаб:

— Шугорлашни тамомлади, эдиги вазира — барча техника ва қишлоқ хўжалик асбобларини қўллагчи экин кампаниясига шайлаб — қўйишда иборат, — деди.

Партиком секретари билан бўлган мароқли суҳбатдан қониққан ремонтчилар биринкетин ўз иш жойларига тарқалдилар.

Исрои Абдуллаев — Жданов номи қолхоз коммунистларининг сардори. Ёшлардан бошлаб жамоат ишларига меҳр қўйди, комсомол-ёшларга бошчилик қилди. Унинг ташаббуси билан қолхозда комсомол-ёшлар бригадаси ташкил бўлди. Ҳозир бу бригада қолхозда энг илғор коллективлардан ҳисобланади. Оловқалб ёшлар сабабот экинларидан «мўл ҳосил» етиштириб, лавига 200 процентдан ошириб адо этишди.

Исрои Абдуллаевдаги жамоатчилик ишга бўлган жоюфидолик, ташкилотчилик қобилияти кўпчиликка маъқул эди. Шунинг учун ҳам коммунистлар уни қолхоз партия

комитетининг секретарлигига сайладилар.

Мана икки йилдирки, у қолхоз коммунистларига бошчилик қилиб келмоқда.

Биз Исрои Абдуллаевнинг ташкилотчилик қобилиятига тан берамиз, — деди район партия комитети ташкилий ишлар бўлимининг мудири А. Ваҳобов. — У айтган ишчи ўз вақтида уйдаяйди. Қолхозда илғорлар тақрибасини пропаганда қилиш, ишлаб чиқаришга ҳозирги замон фан ютуқларини жорий қилишда, коммунистлар сафини илғорлар ҳисобига кенгайтиришда унинг қўшаётган ҳиссаси катта. Илғор қолхозчилардан Марям Дуйсенова ва Жўдос Жовбевларни Исроилнинг ўзи КПСС сафига тайёрлади. Улар ишончини оқлашди. Ҳозир бу икки коммунист қолхоз ишлаб чиқаришининг ташаббускори ва жонқури бўлиб қолган.

Партия ходими ҳаммаша одамлар орасида бўлиш, уларнинг истаклари, эҳтиёжларини ўрганиш, талабларига диққат билан қўлоқ солиш, улардан тегишли хулосалар чиқариб олиб, ўз ишда фойдаланишни зарур. Шундангина партиянинг ташкилий ва оммавий-сиёсий ишларининг самардорлиги ортаверади.

Исрои Абдуллаев фаолиятида шундай фазилат намоян. Сиёсий ахборотчи, сиёсий ташкилотчи, лектор ва агитаторлар эса партиком секретариининг энг яқин кўмакдошларидир.

Жданов номи қолхоз районида — энг илғор хўжалиқлардан бири. Унинг экономикаси йил сайини мустақамлашиб бормоқда. Ўтган йилда ҳам қишлоқ хўжалиги ва чорвачилик маҳсулотлари ишлаб чиқаришда катта муваффақиятларга эришилди. Бунда Исрои Абдуллаев бошчилик қилган комсомол-ёшларнинг ҳиссаси катта.

Т. ҲАКИМОВ,
У. НИЕЗОВ,
Бўстонлиқ райони.

ФОТИМА ҚҮЛДОШЕВАНИНА Тошкент тўқимачилик комбинатида меҳнат қилаётганига чорак асрдан ошиб қолди. 2-гўкув фабрикасининг моҳир иш йиғрувчиси бешйилликни муддатидан олдин бажариш учун курашиб, смена топириқларини бир ярим барабарга етказиб адо этмоқда.

А. Тўраев фотоси.

ЯНГИ МАКТАБ БИНОЛАРИ

Ўтган йили областимизда 20 дан ортиқ янги мактаб қад қўтариб, фойдаланишга топширилди. Бу йил янги мактаблар сони яна анча кўяйиши мўлжалланмоқда. Янги ўқув йилидан бошлаб 20 минг ўқувчи ўрнида — политехника таълим мактаби қўйлади. Оқдўгон районида «Оқдўгон» қолхозда, Янгиёул районидаги Ҳамроқули Турсунов номи, Ленин номи қолхозда «Октябрь» 40 йиллик» қолхозлари территориясида янги мактаблар қурилиши қўзда тутилган. Шуниқдек, Юқори Чирчик райониди «Правда» қолхозда қурилишда мактабда 900 ўқувчи ўқийди. У спорт зали, лаборатория, кутубхона, кино зали, буфет ва бошқа қўлайликларга эга бўлади. Давлат йўли билан эса Чирчик, Олмалик, Оқдўгон, Оржоникидзе ва Бўстонлиқ районларида 6000 ўринли мактаблар қурилади.

МАРРА БЕЛГИЛАНДИ

Пойтахтимиздаги трикотаж фирмаси коллективи тўқимачилик бешйилликнинг дастлабки йили план топириқларини муддатидан анча олдин адо этди. Социалистик мусобақанинг авк олдирилиши, ички резерв ва имкониятлар ишлаб чиқаришга жорий этилиши, янги техника ва технологияни қўлланиш натижасида маҳсулот ишлаб чиқариш ва уни реализация қилиш йиллик топириқни 21 декабрда бажарилади.

— Меҳнат кўтаринкилиги айниқса партиянинг XXIV съезидан кейин авк олди, — дейди фирма планлаш бўлими бошлиғи Фалина Сиротанова. — Ҳар бир пех коллективи ўз зиммасига оширилган мажбурият қабул қилди. Социалистик мусобақа кенг қўлоқ эйди. Пировардида, планга қўшимча равишда 840 минг сўмлик трикотаж маҳсулотлари тайёрланди. Меҳнат унумдорлиги эса мўлжалдагига қараганда 6,8 процент ошди, иқтисодий самара 330 минг сўмни ташкил этди.

Шунини қувончлики, фирма тикувчилари бешйилликни тўрт йил ва ундан ҳам олдин бажариш ташаббусига бир жон-бир тап бўлиб қўшилдилар. Ҳозир 1972 йилнинг март-май ойлари ҳисобига маҳсулот ишлаб чиқаришга чеварлар сони мингдан ошди. Булар ишлаб чиқариш машаллари — ўрвон Наам Екубова, Раъно Хусанова, бичувчи Раиса Сусайкина ва бошқалардир. Бешйилликнинг иккинчи йилини ҳам улар зўр кўтаринкилик билан бошладилар. Айни кунларда чеварлар смена топириқини бир ярим, ҳатто икки барабардан ошириб бажармоқдалар.

Корхона ахлининг фикри фақат план топириқларини бажаришдагина эмас, Асосий эътибор маҳсулот сифати ҳамда хиллиги кўпайтиришга қаратилган.

Коллектив бу йил ўз имкониятларини ҳисоблаб чиқиб, бешйиллик иккинчи йилида зиммаларига янги социалистик мажбурият қабул қилиб, Москва ва Ленинград саноат корхоналарини меҳнатташларининг

ОЛИМЛАР — ПАХТАКОРЛАР ХИЗМАТИДА

Ўрта Осий машина синаш станциясида 90 сантиметрли қатор ораларида пахта етиштиришга мўлжалланган олти қаторли система синови якуланди. Бу ишда қўлланиладиган машиналар комплекси ҳам яратилди. Бу машиналар комплексини Пахтачилик машиналари беш йилликнинг конструкторлик бюросининг коллективи ишлаб чиқди.

Ўрта Осий машина синаш станциясининг беш инженери Н. Ш. Шарипов бундай деди:

— Олти қаторли аппаратлар комплекси — саякалар, культиваторлар ва «ХН-54» пахта териш машинаси пахтачилик машиналари беш йиллик осллаштирилган конструкторлик бюросининг экспериментал деҳида тайёрланди. Янги саякалар ва культиваторлар «МТЗ-80Х» тракторига тиркаб ишлатилади. Бегона ўтларни қирғиш учун гербицид сочувчи махсус мослама яратилди. Чеканка сингари сермехнат ишни механизациялаштиришга мослама ҳам бор.

Янги машиналар системаси тўрт қаторли агрегатларга нисбатан меҳнат унумдорлигини бир ярим барабар оширади. Бир сменада 20 гектар ерга уруғнинг чигит ташланди, 15 гектар гўза-культивация қилинди, 10 гектар ердаги пахта ҳосили териб олинди. Айрим кунларда экспериментал «ХН-54» пахта териш машинаси қирқ тоннагача пахта терди.

Янги машиналар комплекси ердагида етиштирилган пахтанинг ҳар бир центнерига атайин 5 одам-соат миқдорда меҳнат сарф бўлади. Бир тонна пахтанинг таннарихи эса 190 сўм, яъни республикадаги ўртача кўрсаткичдан деярли икки барабар кам бўлди.

Тўқимачилик беш йилликнинг охиридаги бориб пахта етиштириладиган ва ҳосилини териб берадиган олти қаторли машиналар кўлаб ишлаб чиқарила бошланади.

О. ПАНОВА,
(ЎзТАГ мухбири).

СССР ТАШКИЛ ТОПГАНЛИГИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИГА

В. И. Ленин номидаги Тошкент давлат унiversитети ҳузурида ишлаб турган илмийой фаилар йўтувчиларининг малакасини ошириш Тошкент институтида 12 январда СССР ташкил топганлигининг 50 йиллигига бағишланган илмий-назарий конференция ўтказилди. Бу конференцияда шаҳардаги бошқа олми ўқув юртаринининг ўқитувчилари ва илмий ходимлари ҳам иштирок этишлар.

Конференцияда Тошкентнинг ташкил олимлари жаҳонда биринчи социалистик давлатни барпо этишда В. И. Лениннинг роли тўғрисида, Совет патанпарварлигининг таъсили, СССР ва иттифодш топубилиқларнинг экономикаси ва маданиятини ривожлантиришда совет халқларининг қардошларча ҳамкорлиги ҳақида доклад қилдилар. Конференцияда институт тингловчилари ҳам кўпгина докладлар тақдим этишлар.

Мастер Петренко бошлиқ сменада меҳнат қилаётган Гулом Исҳоқов ташкилотчи ва тарбиячи сифатида яхши ном қозongan. У бошқараётган бригада аъзолари ички резервларини қидириб, устуналардан унумли фойдаланишда аjoyиб ютуқларини қўлга киритмоқдалар. Ўз зиммаларига оширилган мажбуриятлар олган ҳолда меҳнат қилмоқдалар.

Бригада асосан ёшлардан иборат. Ўнгув қизи Фотима Маметованинг бу ерга ишга келганга ҳали кўп бўлгани йў. Гулом Исҳоқов ва тақрибали тўқувчи Тамара Сичкова Фотимига устозлик қилишди. Қисқа вақт ичида шогирд уйдубуру тўқувчилар сафидан ўрин олди. Ҳозир у нормадан 24 ўринга 27 ставонки бошқариб, смена топириқларининг 120 процентдан ортириб адо этапти. Топираётган маҳсулотлари фақат биринчи сортларга қабул қилинапти.

Комбинат комсомол комитети турли миалат ишлари ўрта-сидиги дўстлигини мустақамлашда мажбул имкониятларининг ҳаммасидан фойдаланмоқда. Айни пайтда чет мамлакатлар билан ҳам дўстлик алоқаларини тобора мустақамлаб бораёмиш. Корхонамизга ҳар йили турли мамлакатлардан ўнлаб делегация келиб турибди. Уларни биз бруг чевра билан қўлиб олиб, муваффақиятларимиз биз бажонидил таништирамиз. Қизқарли урчушулар, интернационал дўстлик кечалари уюштириш олат тусига кириб борапти.

Вьетнамлик дўстлар билан бўлган урчушув ҳаммамизнинг ёлмишда. Биз бу урчушув давомида қаҳрамон вьетнам халқининг ҳаёти ва америна агрессорларига қарши курашда қўлга киритаётган муваффақиятлари билан танишдик. Ёшларимиз Вьетнам халқи билан доимо бирга аяқланишлари, уларнинг эозлик ҳаракатларига хайрохоҳликлариини изҳор қилдилар.

Шундан кейин тўқимачилар маданият сарида Венгрия ва

БИРИ-БИРИГА УСТОЗ

КОМСОМОЛ ТУРМУШИ

Корхонамиз каттагина шаҳарчаи ослатади. Бир-бирига улашиб кетган ишлаб чиқариш корпуслари ва ёрдамчи корхоналарда минг-минглаб ишчи меҳнат қилади. Уларнинг кўпчилиги тўқувчилик ҳунарини мана шу цехларда ортирган.

Галина Петренко билан Лидия Скорий бошлиқ смена аъзоларини корхонамизда ҳамма танийди. Турли миллатлардан иборат бу икки коллектив меҳнатда юқори кўрсаткичларини қўлга киритиб, социалистик мусобақаларда доимо биринчилигини олиб келмоқда. Ҳар инкала сменада ҳам меҳнат намунали ташкил этилган.

Мастер Петренко бошлиқ сменада меҳнат қилаётган Гулом Исҳоқов ташкилотчи ва тарбиячи сифатида яхши ном қозongan. У бошқараётган бригада аъзолари ички резервларини қидириб, устуналардан унумли фойдаланишда аjoyиб ютуқларини қўлга киритмоқдалар. Ўз зиммаларига оширилган мажбуриятлар олган ҳолда меҳнат қилмоқдалар.

Бригада асосан ёшлардан иборат. Ўнгув қизи Фотима Маметованинг бу ерга ишга келганга ҳали кўп бўлгани йў. Гулом Исҳоқов ва тақрибали тўқувчи Тамара Сичкова Фотимига устозлик қилишди. Қисқа вақт ичида шогирд уйдубуру тўқувчилар сафидан ўрин олди. Ҳозир у нормадан 24 ўринга 27 ставонки бошқариб, смена топириқларининг 120 процентдан ортириб адо этапти. Топираётган маҳсулотлари фақат биринчи сортларга қабул қилинапти.

Комбинат комсомол комитети турли миалат ишлари ўрта-сидиги дўстлигини мустақамлашда мажбул имкониятларининг ҳаммасидан фойдаланмоқда. Айни пайтда чет мамлакатлар билан ҳам дўстлик алоқаларини тобора мустақамлаб бораёмиш. Корхонамизга ҳар йили турли мамлакатлардан ўнлаб делегация келиб турибди. Уларни биз бруг чевра билан қўлиб олиб, муваффақиятларимиз биз бажонидил таништирамиз. Қизқарли урчушулар, интернационал дўстлик кечалари уюштириш олат тусига кириб борапти.

Вьетнамлик дўстлар билан бўлган урчушув ҳаммамизнинг ёлмишда. Биз бу урчушув давомида қаҳрамон вьетнам халқининг ҳаёти ва америна агрессорларига қарши курашда қўлга киритаётган муваффақиятлари билан танишдик. Ёшларимиз Вьетнам халқи билан доимо бирга аяқланишлари, уларнинг эозлик ҳаракатларига хайрохоҳликлариини изҳор қилдилар.

Шундан кейин тўқимачилар маданият сарида Венгрия ва

Германия Демократии Республикаси ёшлари иштирокида интернационал дўстлик кечасини ўтказдик. Дўстларимиз комбинат фабрикаларида бўлиб, ишлаб чиқариш билан яқиндан танишдилар, музейини бориб кўрдилар, илғор кишулар билан учрашдилар. Кечурун маданият саройида туғилиши юракдан суҳбатлашдик. Уларга тўқимачилар маданият саройи халқ кино-студиясида тайёрланган фильмларни қўйиб бердик, бадий хаваскорларимиз ижросида концерт номерларини намойиш қилдик. Пировардида узаро совга-саломлар, айирбош-лашдик.

Ўтказилаётган дўстлик кечалари давомида тўқимачилар қардошларимиз ҳаёти билан яқиндан танишишга муваффақ бўлмоқдалар. Айниқса маданият саройимиз ҳузуридаги совет-болгар дўстлиги комитети қардошлар қўлга киритаётган ютуқларини пропаганда қилишда бошқаларга ўрнани бўлмоқда. Комитетнинг беш аъзоси бор. Улар комбинат комсомол комитети аъзолари билан ҳамкорликда турли хил қизқарли тадбирларни амалга оширмоқдалар. Ўтган давр ичида Болгария бўйлаб туристик сафарлар уюштирилди. Болгария ҳаётини аис эттирувчи фото-виставка ва стендлар ташкил этилди. Болгариянинг ўтмиши ва ҳозирги ҳаёти тўғрисида қизқарли лекция ва суҳбатлар ташкил этилмоқда.

Айни пайтда болгариялик меҳмонларимиз ҳам комбинатимизга келиб туришади. Уларга биз корхона ҳаётидан ҳикоя қилувчи фильмларни қўйиб берамиз, илғор тўқувчилар билан учрашулар ташкил қиламиш. Янги Тошкентни куришда иштирок қилган болгар бинокорлари билан тўқимачилар ўртасида туғилган дўстлик айниқса самарали бўлди.

Комбинатимиз бадий хаваскорлари болгар бинокорлари давраида тез-тез бўлиб, уларга концертлар қўйиб беришди. Бинокорлар ҳам ўз навабидида бир неча бор корхонамиз меҳмон бўлишди.

Комбинат комсомол комитети дўстлик туғайли қўлга киритаётган ютуқларини турли формаларда омма ўртасида кенг пропаганда қилмоқдалар. Винобарин, тўқимачилар эришяётган зафарлар, яшайётган Тошкентимиз, тобора кучга тўлаётган мамлакатимиз мана шу дўстлик шарафатидандир. Зероки шундай экан, биз бунда буён ҳам қардошлар ўртасида болганган дўстлик итларини янада мустақамлашга ҳаракат қилаверамиз.

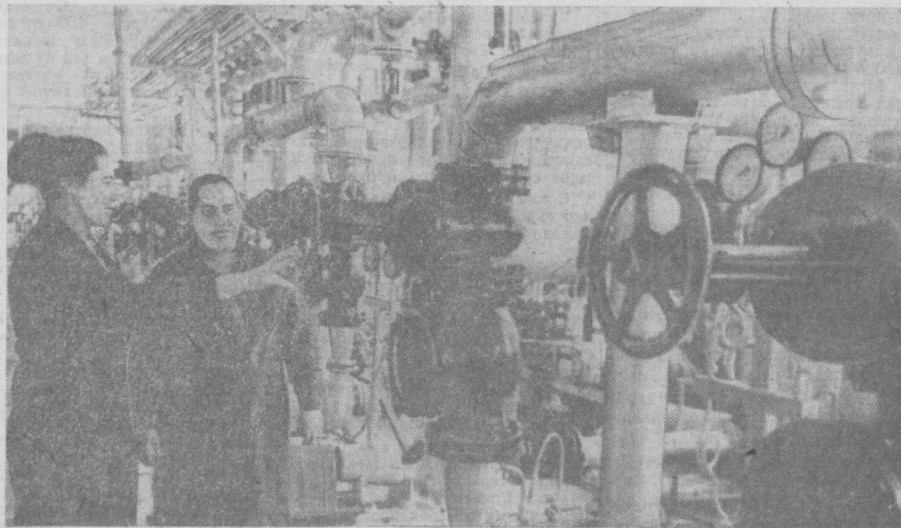
В. МОСКАЛЕНКО,
Тошкент тўқимачилик комбинати комсомол комитетининг секретари.

ИССИҚЛИККА ЧИДАШ БЕРАДИГАН АСБОЦЕМЕНТ

Тошкент политехника институти техника фаилари доктори Ф. Х. Тоқиев билан инженер М. И. Лагунов яратган асбоцемент 1100 градусгача иссиқликка бемалол чидаш бера олади. Унинг иссиқликка чидаш бериш кечи шу хилдаги сувнинг тошларининг қараганда 200 градусдан ошди. У шундай температурага илпишқилини йўқотмай узоқ вақт чидаш бера олиши мумкин. Алоҳида гил қўйиш туғайли материал иссиқликка шундай чидамли бўлиб қолди.

Иссиқликка чидамли асбоцемент металлургия, химия, силикат саноатида печлар ва ўтхоналар ясаида ишлатилиши мумкин. Шу янги материалдан ясалган ўтхона ва печь қиммат турадиган ўтга бардош бериувчи гишга қараганда икки барабар арзонга тушади. Металл эритиш ва сопол илпириш печларининг хизмат муддати қарийб икки баравар узади.

(ЎзТАГ).

ТОШКЕНТ ГРЭСи тўла қувват билан ишлаб бошлади. Мавжуд 12 та энергетика блоки йур ишлаб чиқармоқда. Суратда: ГРЭСнинг сувяки қимбейи тозалаш участкаси.

М. Нуриддинов фотоси.

ДА Р Ё Л А Р

..ЕМҒИР шивалаб ёғар, қўламаклар шавалаб биқирлаб, ара ва изларидан жилдираб сув оңарди. Кузги намиққан япроқлар кўрпа бўлиб тўшалиб ётган дала йўлидан ёши олтишларга бонди, барваста, кўркам гавдални киши аста-секин қадамлариди. У кишимлари шалабоо бўлагини қарамай, юришини тезлатмасди. Аясинача қадамни секинлатиб, гоҳида тўхтаб, йўл четиди каналга кўз ташлаб, ала-нарсаларини ўйлаб борарди.

— Салом Степан Петрович, ҳорман! Яна йўлга чиқдингизми? — Бор бўлиб. Йўлга чиқмасам бўладими? Қаранг, тўғон нўраб қолди, тузатмасак бўлмайди.

— Яшанг, Сиз чиндан ҳам бизнинг мйробисиз. Еримизга доим сув еталайсиз. Барана топинг, қаҳраман!

Бу суҳбат Бекобод районидида Давранский номи қолхоз далаида бўлиб ўтди. Неварасини қўриб келаётган кеска пахтакор Степан Петрович Илвин билан саломлашиб, унинг тиниб-тинчмаслигини тилга олди.

Степан Петрович Сирдарё бў

йида қарийб қирқ йилдан буён яшайди. У шу ерда ўйланди, болачақалик бўлди. Ҳаётнинг ҳузиди, эҳтиром ва умид билан қарарди. Чунки сув оламда ҳамма нарсага керак, уез ҳаёт тошта айланади.

..1941 ЙИЛНИНГ июнь ойида Степан Петрович Давранинг пахтазорларига йўл олаётган калларидан хабар олиб, ўю ҳаёли экинзорларга ўз вақтида сув етказиб бериш билан банд эди. Бир маҳал радио фашистар Германияи она-Ватанимизга қўқисдан ҳужум бошлаб, давлат чегараларидан бостириб кирганилигини, ёвга қарши Ўзг Ватан уруши бошланганлигини хабар этди. Бекободлик гидротехник Степан Петрович кўплар қатори фронтга йўл олди.

Уни саперлар бўлимасига олдин жангчи қилиб хизматга олдилар. Жангчи Степан Илвин зийрак ва чаққонлиги билан ҳамманинг ҳурматиини қозонди. Душман йўлида миналар қўйиб, техника нуқларини портлатиб, аялган кўприкларини тўзатиб, ҳужум жангларига йўл олади. Ўқамидиларга мустақам кузагуз пуштилари, жангчиларга ме

тошларини томоша қилгиси келарди. У табнат муъжизалари ичида сув қудратига алоҳида қизқарди, эҳтиром ва умид билан қарарди. Чунки сув оламда ҳамма нарсага керак, уез ҳаёт тошта айланади.

..1941 ЙИЛНИНГ июнь ойида Степан Петрович Давранинг пахтазорларига йўл олаётган калларидан хабар олиб, ўю ҳаёли экинзорларга ўз вақтида сув етказиб бериш билан банд эди. Бир маҳал радио фашистар Германияи она-Ватанимизга қўқисдан ҳужум бошлаб, давлат чегараларидан бостириб кирганилигини, ёвга қарши Ўзг Ватан уруши бошланганлигини хабар этди. Бекободлик гидротехник Степан Петрович кўплар қатори фронтга йўл олди.

Уни саперлар бўлимасига олдин жангчи қилиб хизматга олдилар. Жангчи Степан Илвин зийрак ва чаққонлиги билан ҳамманинг ҳурматиини қозонди. Душман йўлида миналар қўйиб, техника нуқларини портлатиб, аялган кўприкларини тўзатиб, ҳужум жангларига йўл олади. Ўқамидиларга мустақам кузагуз пуштилари, жангчиларга ме

тин истеҳкомлар қуришда елиб-югуриб, хизмат қилди. Уни кейин саперлар бўлимасига командир қилиб тайинладилар. Қичик командир Степан Илвин ўз йигитлари билан жанговар топириқларин бажара бошлади.

Шундай топириқлардан бири унинг ҳаётида катта воқеа бўлганлигини у ҳеч қачон унутмайди.

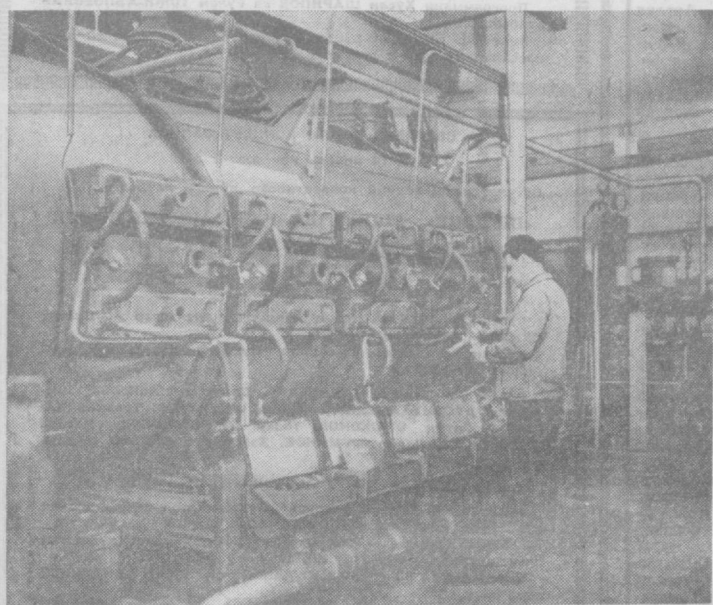
СТЕПАН Қизил Байроқли Севский 69-ўқчи дивизиянинг 99-алоҳида саперлар батальонидида хизмат этарди. 1943 йилнинг изгиринли октябр ойи эди. Қўшнларимиз Украина ССРнинг Черновгов областига етиб келиб, бу ерда Днеприн кечиб, дарёнинг қарбий соҳилини эгаллаш ҳақида бўйуқ олди.

1943 йилнинг 15 октябр тоғ отари эди. Артиллериямиз дарёнинг нариги соҳилидаги душман истеҳкомларини тўғтовсиз ўтга тутта бошлади. Шу вақтда дарёни кечиб бошладик. Ёнг олдинги қайиқда Степан ўз бўлимаси Илвин билан сузиб борарди. Унинг бўлимасига душман оқолларига борадиган инженер истеҳкомларини яқсон этиш вазифаси топиририлди.

Тажрибали чорвадор

Тўнғич Дайсекулов фронтдан қайтиши билан қўлига чўпонлик таъини олди. У отасининг сирма-шакар касби сир-асорларини ўргатди. Кечани-кеча, нудузини-кундуз демай, қўй сурувлари ортидан яйловма-яйлов кездди. 24 йилни ана шундай ўтказди. Хўжаликда қўйчилик илгор тармоққа айланиши учун у озмувча меҳнат қилмади, бор тажриба ва маҳоратини ишга солиди. Ётти йилдирки, қоз-хонда илгари қоз-қоқ ҳисобланган қорамолчилик соҳасида ишламоқда. Дастлаб унинг қарамониди 150 бош қорамол бор эди, ҳозир улар сови 212 тага етди.

Тўнғич Дайсекулов меҳнат қилмаётган йилдан бери қоз-қоқ бўстонлик районидан қоз-қоқ хўжаликлардан бири. Хўжаликда давлатга қишлоқ хўжалик маҳсулотлари сотиш юрасидан янги бешйилликнинг тўнғич йили янги топишқарлари барча соҳалар бўйича ортиб билинган адо этилди. Шу жумладан, чорвачилик соҳасида эришилган сулуқлар ҳам қўйчилик бўлди. КПСС XXIV съез-

ОҲАНГАРОН «С-ройпластмасса» комбинатда. Директор, политехник труба-ри, пластмасса маҳсулотлари ҳамда қўл-кеч истеъмол мол-лари ишлаб чиқариш-моқда. Суратда: ди-ректормини ишлаб чиқариш участкасида.

В. Лейзерович
фотоси, (54ТАГ).

ТУРАР-ЖОЙЛАР КЎПАЯДИ

Ўтган хўжалик йили комбинатимиз учун ҳар томонлама қўнғичли йил бўлди. Партиямиз XXIV съездининг тарихий қарорларидан илҳомланиб, уларни ҳаёта татбиқ эта борган бинокорларимиз ўз зиммаларига олган юксак социалистик мажбуриятни шараф билан бажардилар. Пойтахт аҳолиси планда белгиланган 360 минг квадрат метр турар-жой ўрнига 390 минг квадрат метр турар-жой олди. Бошқача қилиб айтганда, меҳнаткашларга мўлжал-дагига қараганда 48 квартира-ли 12 та бую ортқича соғва этилди.

Бундай зафарли марраларни эгаллашганимизда ўртоқ Леонид Тарасевич бошлиқ биринчи за-вод ишчи-хизматчилари қўш-ган улуши салмоқли бўлди. Азаматлар йил бўйи оқил, қавратлашларини ошириб адо этилди, топирилган ҳар бир бинонинг «аҳоли» ва «хў-ш» баҳоладар қабул қилини-шига эришилди.

Қурилиш-монтаж ишлари топирилиши ҳам барвақт урда-ланди, планга қўшқича равиш-да 8 миллион сўмлик ҳажмда иш бажарилди.

Ишчилар орасида девятова-

чилик ҳаракатини кенг қулоқ-

К Е Ч И Б

Дарёни сузиб ўтаётган совет жаңгиларини қўнғич гитлерчи-лар саросимага тушиб қолдилар. Улар тўп ва танкларининг ўти-ни дарёга қаратишди. Дарё ё-ғир ёққандай қайнаб турибди Илйин қайиғида тўнчилар ҳам бор эди. Уларни қирғоққа олиб қўйиш Степан бўлинимаси зим-масига юктанган эди.

Бир маҳал қайиғи ёнида ўста-уст миналар портладди. Қайиғи шикастланиб тўп дарёга гарқ бўлди. Бир тўнчи билан бир са-пер ярадор бўлди. Қирғоқ яқини қолган, лекин, ёв жонжаҳди би-лан дарёга ўқ ёғдириб турибди. Нима қилиш керак? Степан шартта ўрнидан турди. Автома-тини ердан чиқариб бериб, теле-фон симини қўлига ўраб «Мени шу ерда қўнғичлар!» деб ўзини дарё қаёғига олди. Кемадаги жаңгилар ҳанг-манг бўлиб қол-дилар. Ўзлар бировлар мўзден сува бардош беролмайдилар, бо-тиб кетди, деб ўйлашди. Бир маҳал сув шаллобди, унинг қаёғида Степан чинди. Қўнғичда телефон симини йигитларга узатиб «Тор-тинлар!» деб хитоб қилди.

Жаңгилар қўнғич кетган тўп-ни дарё қаёғидан тортиб, сўн-

юргазиб, соҳилга етиб олдилар. Илйин қайиғи со-ҳилга биринчи бўлиб етиб келди ва душманга қарши шиддатли атакка бошлаб юборди. Дарё та-ғидан тортиб олинган тўп ҳам душманга дахшат сола бошлади.

Соҳилга бошқа жаңгилар ҳам етиб келишди. Бир кунда ит-лерчилар беш марта қарши ата-кага ўтишди. Илйин бўлинимаси беш марта ҳам устуни келиб, ёви чечинтирди.

ДУШМАН таҳликада қониб, кечга яқин олтинчи марта қарши атаккага ўтишди. Степан йигитла-рига «Дади!» деб кетмасин, қўл ўқ ҳам беқор кетмасин, қўл жаҳонга ўтса, бошлар уринлар!» деб хитоб қилди. Лекин, шу вақт-да қаёғидан душман танкларини пайдо бўлиб қолди. Тўнчилари-миз ишга тушиб кетишди. Жаңгилар ҳам душман танкларига қараб ўқ уза бошладилар. Бир танк қиядан ўрмалаб ўзини па-нага олиб, Степан турган оқо-яқинида кела бошлади. Танид-дан пулемёт овози эшитилди. У-лар оқоқдан анча нарида ту-роқини чағитиб жим бўлди. Сўн-тангдан снаряд учди. У дарё со-ҳилга бориб портлади.

Степан танкка қарши ишлати-ладиган гранатани қўлга олди. Унга портагиларини ўрнатиб, окоп бўйлаб олдинга паналаб юсу-риб кетди. Биринчи кест белги-си туширилган фашист аждаҳ-даси занжирли гитлерчиларни гулдирабди. Илйин турган жойга тезлаб кела бошлади. Степан ўр-нидан азод қўтарилибди, танкка қараб гранатани қўлчанашла-б иргитди. Дарҳол ўзини окоп и-чи-га олди. Танк қарсикаб кетди.

Кимдир Илйин елкасини тур-тиб, «Бошладинг! Степан!» деб олдинга югуриб кетди. Степан бошини кўтарди. Танкнинг за-жирлари узилиб, мотори тутаб ётарди. Лекин бу билан жағи-туғамди. Душман қолган-қутган қўлларини тўлаб, яна ҳамлага ташланди. Мажаратанган танк ор-қасида душман автоматчилари пайдо бўлиб қолди. Улар йи-қилди-тўқилдишларига қарамай, бостириб келишарди. Қўл жағи бошланиб кетди. Автомат, белку-рак, газинқоб, ханжарлар иш-га тушди. Йигитлар дуч келган фа-шистини ёқасидан ушлаб, уларни ерга ағариб мажжаб ташлади-

Дунё хабарлари

БАҢГЛА ДЕШ РЕСПУБЛИКАСИНИ ТАНИДИЛАР

СОФИЯ, 12 январь. (ТАСС). Болгария Халқ Рес-публикаси Давлат Кенгаши-нинг раиси Т. Живковнинг БаҢгла Деш Халқ Демокра-тик Республикаси президенти-Мужибур Раҳмонга юборган телеграммиси бу ерда эълон қилинди. Болгария Халқ Рес-публикасининг Давлат Кенга-ши, дейилди телеграммиде, БаҢгла-Деш Халқ Демократик Республикасини мустақил ва суверен давлат деб таниш-тар қарор қилди ва у билан ди-пломатик муносабатлар ўрна-тишга ўзининг тайёр эканлиги-ни билдирди. ***

УЛАН-БАТОР, 12 январь. (ТАСС). Монголия Халқ Рес-публикаси ҳукумати, деб ха-

бар беради МАНЦАМЭ агент-лиги, БаҢгла Деш Халқ Рес-публикасини расмий суратда таништар қарор берди.

Монголия Халқ Республика-си Министрлар Советининг раиси Ю. Цеденбалнинг БаҢ-гла Деш бош вазир Тожи-дан Аҳмадга юборган теле-граммасида шу ҳақда гапири-лади.

Монголия ҳукумати бош-лиқининг телеграммасида БаҢ-гла Деш халқининг ўз озодли-ги ва миллий мустақиллиги учун курашда эришган ғалаба-си натижасида БаҢгла Деш Халқ Демократик Респуб-лика-

си туғилиши билан самимий табриқ низоҳ қилинган.

Ю. Цеденбал БаҢгла Деш Халқининг озодлик ва муста-қиллигини мустақамлашда, ўз мамлакатини демократия ва социал тараққиёт йўлидан ри-вожлантиришда, халқаро реак-ция ва империализмга қарши курашда катта муваффақият-ларга эришувини тилади.

Монголия Халқ Республика-си ташқи ишлар министри Л. Ринчин бүгун БаҢгла Деш ташқи ишлар министри Абдус-Самадга телеграмма юборди. У ўз телеграммисини Монго-лия Халқ Республикасини БаҢ-гла Деш Халқ Демократик Рес-публикасини расмий таниш-тарлиги муносабати билан МХР ҳукумати ҳар иккила мамла-кат ўртасида ҳуқуқий тенглик, бир-бирини ҳурмат қилиш ва бир-бирининг ички ишларига аралашмаслик асосида дўсто-на муносабатлар ўрнатил-тишга бу муносабатларни ривож-лантириш ниятида эканлигини маълум қилди.

ҚОҶОҚЛАРИНИ ҚАЙТАРИШ КОНКРЕТ ПРОГРАММАСИ

ДЕХЛИ, 12. Ҳиндистондаги Габрий Бенгалия штатининг маъмурияти Шарқий Бенга-лида қочиб келган беш миллион нафар кишини бата-нига қайтаришнинг конкрет программасини ишлаб чиқди. Бу планда белгиланган тад-бирлар уч қисмдан иборат бў-либ, аввало чегара бўйида қочиб келган кишиларни, сўнгра эса Шарқий Бенгалия-нинг ичкари районларидан қоч-иб келган кишиларни бата-нига қайтаришни қўзда тутди.

Шу программалар мувофиқ февраль ойининг охиригача қоҶоқларнинг камида 80 про-центи батанига қайтарилиши лозим. ҚоҶоқларни батанига қайтариш ишлари март ойи-нинг охиригача батамом тугал-ланган.

3. БҲУТТОНИНГ АФҒОНИСТОНГА ВИЗИТИ

РАВАЛПИНДИ, 12 январь. (ТАСС). Понистон президенти 3. Бхутто кеча Қобулга қисқа муддатли сафар қилганлиги бу ерда эълон қилинди. 3. Бхутто Қобулда Афғонистон подшоҳи Муҳаммад Зоҳир Шоҳ билан учрашди.

МУЖИБУР РАҲМОН БАҢГЛА ДЕШ БОШ МИНИСТРИ

ДАККА, 12 январь. (ТАСС). Бутун бу ерда БаҢгла Деш Халқ Республикасининг вақтин-да конституцияси эълон қилинди. Конституция ҳақидаги декрет ҳукумат йиғилишида қабул қи-лди. Конституция БаҢгла Дешин парламент формаси асо-сида бошқарилиши назарда ту-тади. 1970 йилнинг декабрь ойида бўлиб ўтган аввалги пар-ламент йиғилишларида давлат органларига сайланган барча

кишилар янги республика пар-ламенти аъзоси бўладилар.

Янги конституцияга мувофиқ қонун чиқарувчи органда қў-чаллиқни ташкил этган партия-нинг раҳбари бош министр бў-лади. У кенг ваколатларга эга бўлади. БаҢгла Деш Халқ Рес-публикасининг бош министри қилиб Мужибур Раҳмон тайин-ланди.

Доктор Абу Сайёд Чоудхури мамлакат президенти бўлди.

СУФАНУВОНГНИНГ МУРОЖААТИ

ХАНОЙ, 12. (ТАСС). Лаос Ватанпарварлик fronti ту-зилган куннинг 16 йиллиги муносабати билан Ватанпар-варлик fronti Марказий Ко-митетининг раиси Суфанувонг ватандошларига ва Лаос халқ озодлик армияси жаңгиларига мурожаат қилди. уларни Америка агрессорларига қар-ши курашни кучайтиришга ва бу курашнинг тўла ғалабани қўлга киритишга давом этти-ришга даъват қилди.

Суфанувонг Лаос халқининг ўтган давр ичида эришган ға-лабаларини қўлга киритишда Лаос Ватанпарварлик fronti Марказий Комитети ва Лаос халқ озодлик армиясининг олий қўмондонлиги нати-жа рўй наганагини қайд қи-либ ўтди. У социалистик мам-

лакатлар ва жаҳоннинг тинч-ликсевар халқлари бераётган моддий мадад ва ёрдамга, шу-нингдек Лаос, Вьетнам ва Камбоджа халқларининг жан-говар бирлигига юксак баҳо берди. Лаос Ватанпарварлик fronti, деди Суфанувонг, Лаос проблемасини Лаос Ватан-парварлик frontiнинг маълум сиёсий программаси ва так-тиклари асосида тинч бартар-иф қилишга бундан буён ҳам иштилоберди.

АҚШ империалистлари, дейилди мурожаатда, Лаосда ўзлари олиб бораётган агрес-сив урушга чек қўйишлари ва Лаос халқининг ўз ички ишла-рини АҚШни аралаштирмай ўзи ҳал қилишга имконият бе-риши лозим.

САМОЛЁТ ФАЛОКАТЛАРИ

БОНН, 12. Германия Феде-ратив Республикаси мудофаа министрилигининг маълумот-ларига қараганда, келинги ўз-ў-ри йил ичида осмонда ва ер-да рўй берган фалокат нати-

жасида Бундесвер «Старфай-тер» типдаги 146 самолёт-дан ажралди. Ҳозирги вақтда Бундесвернинг ихтиёрида шу типдаги 739 самолёт бор.

ЛАЙНЕРДА ЁНГИН

34 нафар ишчи ҳалок бўлган эди.

1939 йилда қурилган бу ха-шаматли «Кунинг» лайне-ри ўз вақтида жаҳоннинг энг катта ва энг тез юрган кемаси бўлиб, Атлантика океани ори-ли пасажирлар ташиш учун махсус белгилан қўйилган эди. Кемада сайр қилувчи 2230 на-фар пасажир океанда саёҳат қилаётганида зеринки қолмаси-деб уларга ҳамма қулайлиқлар қўйилган эди. 1968 йилда бу лайнерни Гонконгдаги бир хитой боини 3.2 миллион долларга сотиб олди. Қўпгина кемаларнинг хўжайини бўлган бу бой мана шу нодир кемани мароқли деңиз саёҳати учун мослаб қўйишга қарор қилди. Янги хўжайин кемага «Сунгайз университет» деб янги ном бе-

риб, уни ремонт қилдириш ва Хитой услубида безатиш учун Гонконг портига олиб келди.

Ёнги кеманинг ичиде тах-минан соат 9 да бошланди. Ўша вақтда кемада қанча ишчи бор-лигини ҳеч ким аниқ билмайдилар. Одатда ҳар кун ремонт ишла-ри 1500 нафарга яқин ишчи ишлар эди. Ўша яқинлаб кунни эса кемада фанат баъзи бир ишларни бажариш мўлжаллаб қўйилган эди. Бинобарин ўша кун лайнерда 700—800 нафар ишчи бўлиши мумкин.

Соат 11 дан 30 минут ўтган-да кема ичидан отилиб чиққан ёнги алағаси унинг марказий саҳнига ёйла бошлади. Ярим соатдан кейин эса кема маъ-мурулари туртинчи даражада тревога сигнал, яъни ҳалокат бошланди, деган сигнални бе-

ришди. Лайнерга ёрдам бериш учун портидаги ёнги учирувчи кемаларнинг ҳаммаси дарҳол юборилди.

Ёнги бошланиши биланоқ ишчиларнинг бир қисми кема-дан қайиқларга тушиб жон сақ-лаб қолди.

Ёнги кемада жуда тез тар-қалди. Немани қалин қора ту-тун қоплаб олди, ёнги алағаси кучайганда кучаяверди. Орадан беш соат ўтгач кема 17 градус қийилди.

Кема бир кундан кўпроқ до-лаҳат ёниб турди. Бутун дунёга машҳур бўлган бу кеманинг қолдиқлари 10 январда сува-га гарқ бўлди. Бу галати ёнги мана шу тарада тугади.

Аммо страхование компания-сининг вакиллари кўпроқ таъ-виш тортиқлардан, чунки улар ёнғидан келган қўп миллион-ли катта зарарнинг ўзини қоп-лашга мажбурдилар.

В. КЛЕНОВ. (ТАСС).

Днеприн кечиб ўтиш учун бўл-ган жаңгиларда катта мардик ва жасорат кўрсатган қўпгина жаңг-чиларга Совет Иттифоқи Қарма-монини унвони берилди. Шундай юксак унвонга эга бўлганлардан бири Степан Петрович Ильин-дир.

ЯҚИНДА Москвадаги ҳарбий нағишти «Жаңг йўллари бўйлаб» деган китобни нашр этди. Бу кит-об, 69-ўқчи дивизиянинг Улуғ Ватан уруши фронтларидаги жаңговар йўлини ҳикоя қилади. Китобнинг муаллифи А. А. Ан-деев шу дивизияда уруш йилла-рида хизмат этган. Шунинг учун у дивизиянинг шонли жаңговар йўлини фактлар асосида ҳақо-ний тасвирлайди. Ўша ўтган йил-ларда хизмат этган. Шунинг учун у дивизиянинг шонли жаңговар йўлини фактлар асосида ҳақо-ний тасвирлайди. Ўша ўтган йил-ларда хизмат этган. Шунинг учун у дивизиянинг шонли жаңговар йўлини фактлар асосида ҳақо-ний тасвирлайди.

Биз юморида сўз юритган 69-ўқчи дивизия 1941 йилда Тон-кинла талони этилди. Аввал у 461-ўқчи дивизия номи билан юритилди. Кейин 69-ўқчи дивизияга айлантирилди. Степан Петрович Тошкентда тузилган ана шу шонли дивизия сафида хизмат этиб, Тошкентдан Бер-лингача бўлган йўлининг саф-ларида босиб ўтди.

Мен яқинда Бенобод райони-нинг янги марказий Олмазор қишлоғида бўлдим. Степан Петрович янги район марказини ай-тгани, унда қад кўтарётган янги иморатларни, мезозор боллар-ни кўча-қўйларни, яриқ-анҳор-ларни кўздан кечириб юрдим.

— Бу ерда янги шаҳар пайдо бўлади. Она Сирдарё ҳам яқин. Унинг соҳилида сўлим шаҳар-бизнинг Олмазоримиз гуриқраб яшайди. Бу ерда бизнинг нева-раларимиз яйраб улғайишди. — Степан Петрович дарё томонга бошини қўтариб шу сўзларни айтди.

Мен кўксиде Олтин Юлдуз порлаб турган уруш ветерани би-лан суҳбатлашиб борар эканман, хайлима жаңг йилларини, ўтди Днепр жаңгларини келтирдим. Степан Петрович ва унга ўхша-ган қозлаб, минглаб баҳодир со-вет жаңгчилари қадимий Днепр соҳилларида гитлерчи босқинчи-ларни яксон этиб, ўзларини шон-шухрат билан қопладилар. Бую-қ ғалабамизни қўлга кирити-шда катта жасорат кўрсатди-лар. Улар Днеприн кечиб ўтган-ларни туғилиб ўсган ва меҳнат гаштини сураётган йўларини, қадрдон дарёларини ёдга келти-риб жангга киргандилар.

Инсон ҳамма вақт ёмонни даф этиб, яхшиликни оламга аёб эта-ди. Кенга гидротехник Степан Петрович ҳам боблар удумини ёдга олиб, янги ерларга сув чи-қариб, болларга қўчат ўтқизиши ўйлайди.

Н. ЭГАМНАЗАРОВ.

ПЕДАГОГИК ЎҚИШЛАР

Педагоглар янги программа асосида ўқувчиларга чуқур илм бериш, уларнинг мушакли фикрлаш қобилиятларини ривожлантириш, дарс жараёнида билиш қобилиятларини активлаштириш проблемаси юзасидан ўтказиладиган педагогик ўқишга изчиллик билан тайёргарлик кўрилади.

Педагогик ўқишда 30 дан ортиқ фан тармоғи бўйича олти мисдан ортиқ ўқитувчи иштирокида методик мавзуда докладлар тингланади.

Масалан, тарихчиларнинг шаҳар миқёсида ўтказиладиган педагогик ўқишида 15 дан ортиқ маъмули доклад ўқилди, ва уларга баҳо берилди. 9-мактаб илмий бўлиш мудири Ш. Рихсневанинг «Тарих дарсида ўқувчиларнинг билиш қобили-

ятларини активлаштириш» темасидаги доклады жюри томонидан биринчи даражада мукофотга сазовор бўлди. 185-мактаб директори ва тарих ўқитувчиси С. Худойбергано «Ўқувчилар оғидида материаллиқ дунёқарашнинг шакллантириш» темасидаги доклады учун иккинчи даражада мукофот олди.

Педагогик ўқишнинг якунида жюри раиси, тарих фанлари кафедраси мудири К. Умаров мураббийларга республикамизнинг сайланган педагогик ўқишларида муваффақиятли қатнашчиларини тиллади.

Х. НАСРИДДИНОВ.
Тошкент шаҳар ўқитувчилар малакасини ошириш институтининг тарих-методика кабинетининг мудири.

«ЎЗБЕКХИММАШ» заводи техника-экономика ахбороти бюроси техника ҳамда экономикага оид қўлланмаларни пропаганда қилишда катта ишларини амалга оширмоқда. Техника кабинетидан ишлаш ва мутахассислар учун янги адабиётлар, жаволи ташкил этилган бўлиб, машинасозлар бўш вақтларида бу ерга кириб ўз билимларини оширадиган.

О. Левак фотоси.

ДУРДОНАЛАР ТОПИЛДИ

Муқимийнинг ҳозиргача номалум бўлган еттига газали Фурқатнинг дастхати туфайли бизга етиб келди. Алишер Навоий номи адабиёт музейининг қўлёзмалар фондидан шеърини дурдоналар орасида ана шу еттига газал бирикчи марта топилди.

Дурдона, дедик, Эҳтимом, Бу ҳам камлик қилар. Олимларнинг нигоҳи ана шу дурдарага бир неча бор тўшган эди. Лекин улар бу газалларни пайқамай кетган. Бу гаплар 809-рақамли папкани куп йиллар мобайнида пайқамай ўтган кишиларга таъна сифатида айтилаётгани йўқ. Нега десангиз, бу папка тегишли жойдаги қўлёзмалар билан сақланмаган эди. Кимдир бу папкани ўзи билмаган ҳолда литографиялаштирилган нашрлар орасига сўриб қўйган экан.

Лекин, Абдуваҳид Шокирова шу ҳодиса кўл келди, деб бўлмади. У Фурқатнинг қўли билан кўчирилган баъзи қўғирларди. Кимдир бундан бир неча йиллар муқаддам кўрган қўлёзма тўғрисида хабар еш олимнинг кўнглидан ўзини мартаба эмас, балки юзичи мартаба ўтгандир. Бу, миш-мишларга паразо ҳам қилмаслик мумкин эди, ахир, Фурқат баъзиларнинг ҳозирга қадар ҳеч қанча урғатмаган эди. Лекин, шoirнинг ана шу бирикчи баъзи топиб, ўқиш иштиёқи омилига кўпдан бери ором бермасди. Ёш олим ўзига хос ғайрат билан кидира бошлади.

Абдуваҳид Шокирова хатотларнинг қўли билан эзилган, ўқиш анча машаққатли, дара ўқиш туфайли сарғайиб кетган минг-миңлаб саҳифаларни кўздан кечириб чиқди. У кўпдан-кўп қизқариб нарсаларни топибди, лекин Фурқат баъзини топибди. Тадиқотчи шундан кейин ўзи кидириш доирасини кенгайтириб, қадимий қўлёзмаларни барқарор бошлади. У ўқитилган саҳифаларнинг эҳтимом ана шулар орасидан топилиб, деган умидда эди. Бирдан пушти

ранг папка чиқиб қолса бўлади...

У папкани очдию, бир томонга қўйди. Иши унгидан келганига ўзи ҳам ишонмасди. Тадиқотчининг тажрибали кўзи ўн тўққизинчи асрнинг охирига хос рус қозғоғини дарҳол таниди. Ҳусни хат ҳам Кўқон котиблариникига ўхшарди, шеърини сатрлар ҳам Кўқонга хос услубдор.

Лекин бундан аввал худди шунга ўхшаш қанчадан қанча қўлёзмалар ҳеч қандай из қолдирмасдан ерхима топирилган эдику...

У қўлёзманинг ўнг келган жойини ана очиб кўрди. Кўз олдида Муқимийнинг ўзига ёшилган таниш, тасвир-тасвир босилган шеърлари учиб қолди. Лекин бу газаллар севикили шoirнинг газалларини нақш этган котиб сатрларида бошқача эшитила бошлади, қадимий қувонч садоси янграгандек бўлди.

Ана шу саҳифанинг орқасида Муқимийнинг машҳур муҳаммаси бор бўлиб, унинг ёнида ҳозиргача номалум газали мисраларни учраб қолди. Муқимийнинг номалум газали топилди!

Ҳўш, бу сатрларни қайси котиб ва қачон кўчирган?

Тадиқотчида жавобнинг ўзи осонгина топиладиган бўлди: 18-саҳифанинг четига қора сиеҳ билан бундай деб қўйилган эди: «Устод Фурқат ўз қалами билан ёзган». Ундан кейинроқ учраган саҳифада бинафша ранг сиеҳ билан ана бундай деб ёзиб қўйилган эди: «Ушбу шеърини марҳум устод Фурқат ўз қалами билан ёзган».

Лекин 16x24 сантиметр катталикдаги бу саҳифаларнинг қаердан пайдо бўлиб қолганини аниқлаш учун кўна қўлёзмаларнинг четкидаги қанчадан-қанча баъзиларни аниқлаш керак бўларди. Олим учун тўғридан-тўғридан араб ёзувини аниқлаш учун палеография, текстология, адабиётшунослик таҳлили усулларидан мадад сўради.

У ҳуснихатини ўргана бошлади. Фурқатнинг ишончли бўлган ва маълум барча хатларини ўқиб чиқди. Ана шу хатларини топишга кўёзма билан солиштириб кўрди. Бу соҳада қоят эҳтиёт бўлиш керак эди. Нега десангиз, кишининг ҳуснихатида кўчириб ёзилган текстга котибнинг муносабати, ёши, қайфияти ҳам, нима кўриб ёзётганлиги ҳам таъсир қилади.

Бу иш тадиқотчи криминалистга хос пухтак билан бажарилади. Тадиқотчи дастлаб «Р», «Д», «Н», «Й» ҳарфларининг ўхшашлигини таққослаб кўрди. Шундан кейин бошқа ҳарфларнинг ҳам ўхшашлиги аниқланди. Шунга ўхшаш хатга хос бир қанча белгилар аниқланди.

Дарҳақиқат, бу — Фурқатнинг дастхати. Фурқатнинг ўз қўли билан кўчирилган баъз бирикчи марта топилди!

Бунинг устига топилган баъз унинг тарихидан ҳам бир мунча далолат берарди.

Шеърнинг муқимийларида бундай қўлёзма баъзилар юзлаб, минглаб борлиги аён. Шундай баъзиларнинг ҳар бирига киши, нима хохласа ўзи учун азиз ва севикили бўлган газалларни юритаверган. Одатда агар баъз тузувиш шoir бўлса, ўз устодининг ва ҳаммаслакларининг асарларини жамлаб, ўз ижодида озгинагина саҳифа ажратган, холос.

Фурқат баъзидан унинг яқиндоғона газали бор, холос. Бу газалининг ёнида эса тожик шoirи Жомий, Озарбайжон шoirи Фувзулий, Фурқатнинг дустлари — Хуррабий, Хилватий, Нисбатийларнинг газаллари бор. Ҳаммаиникидан кўра Муқимий газали кўпроқ — 37 та асар. Шу жумладан, ҳозиргача номалум еттига газал бор.

Адабиётшунослар ва шеърят мухлислари бу газаларни ҳали тасвир-тасвир ўқиб чиқадилар. Бу газаллар ишқий газалларнинг тисмоли сифатида

қайта-қайта ўқилади. Муқимийнинг агар бошқа газаллари бўлмаганида, булар тенги йўқ газаллар деб атаиши мумкин эди. Ана шу нодир дурдоналарни бизга Фурқат армуғон этди, деб айтасан бўлади.

1882 йилда ёш шoir Фурқат янги — Марғилон (Фаргона) шаҳридан Кўқонга сафар қилди. Уша пайтда Кўқоннинг шеърят қаъбиси деб аташарди. Бу ерда Муқимийнинг истеъдоди ўзгача жилов бериб турар эди. Муқимий атрофида чинакам аҳли шуаро тўйилди. Уларни адабий дидларининг ўхшашлигига эмас, ани пайтда шoirнинг жамиятда тўғри маъқега бўлган қарашларининг бириги ҳам яқинлаштирган эди.

Муқимий тузган баъз баъзларда унинг ёш дуст, шoirи Фурқат асарлари бор. Модомики шундай экан, Фурқатнинг баъзидан Муқимий газаллари, бўлмаслиги мутлақо мумкин эмас.

Тадиқотчи ҳуснихатини таққослаш туфайли баъз қанча эзилганлигини аниқ белгиласанга муваффақ бўлди. Шеърларнинг танлаиши, саҳифаларнинг четкидаги қўлёзма бу баъз таҳминан 1883 йилда Кўқонда эзилганлигини кўрсатади.

Қарий тўқсон йилдан кейин топилган қўлёзма ўзбек адабиёти тарихининг янги наураси қилиб қолгани йўқ. Бу топилиш келгусига ҳам илҳомлантиради. Бу топилиш: «Кидириш керак!» деб нидо қилади. Бу топилиш ана шунинг эслатадики, Муқимий қўлёзмаларида Фурқатнинг ҳали номалум сатрларини, Фурқат қўлёзмаларида эса Муқимийнинг ҳали номалум мисраларини топиш мумкин.

Абдуваҳид Шокирова минг-миңлаб саҳифаларни бирин-кетин ўқиб чиқмоқда. Бунинг учун унинг чинакам мукофоти бор.

Е. ЕФИМОВ,
ЎТАГ мухбири.

ЗАКАВКАЗЬЕ БЎЙЛАБ

Область партия комитети ва касса союз ташкилоти ходимлари биргаликда ташкил қилган «Ўзбекистон» саяхат поезди сафардан қайтди. Тошкент об-ластининг 700 дан ортиқ илгор пахтакорлари, чорвадорлари, сабзавоткорлари Ватанимизнинг гузал шаҳарлари — Закавказье бўйлаб саяхатга чиққан эдилар.

Халот меҳнат қилган миришкор деҳқонларимиз Тошкент, Волгоград, Пенза, Кисловодск, Бок, Тбилиси, Ботуми, Сухуми, Гагра, Адлер, Сочи каби шаҳарларда ўйнаб, дам олдилар.

«Ўзбекистон» саяхат поездида Янгийўл районидан «Ўзбекистон» ССР 30 йиллиги қол-ложининг илгор термичини Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Ж. Умарова, шу райондаги Свердлов қишлоқи совхозининг иш-чиси қаҳрамони она Бахринос Жураева, Ўзқа районидан илгор илчилар брйтадасининг

бошлиғи, «Ленинбод» колхозининг бирикчи ташкилотчилари-дан, Улуғ Ватан уруши қатнашчиси Ҳожиной ота Одилов, Бекобод районидан Дзержинский номи колхозининг илгор бригада бошлиғи Ақобир ака Тойиров, Пискарев районидан Тельман номи колхозининг су-вачиси Тўлқин Рахматуллаев, Оққўрғон район «Ленинбод» колхозидан «оқ олтин» ми-ришкори Тожной ота Аҳмад-лиев, Янгийўл районидан «Қи-яш Октябр» колхозининг му-хир сўт соғувчилари Дилбар Аҳмедова, Манзура Турсунбое-ва, Шакархон Жабборов ва бошқалар бор эди.

Поезда саяхатчиларга ҳа-ма қулайликлар яратиб берил-ди. 18 қулай сафар жуда қи-яшқилар ўтди. Областининг ва-киллари қайси шаҳарга бориш-масини, уларни ҳамма ерда оқи-чехра билан қутиб олди.

М. ИСМОИЛОВ.

ПЕТР I НИМА ЎҚИГАН

Бу саволга энгиза Ленинград-да «1621» деган аниқ жавобни берилади. Подшонинг шахсий кутубхонасидаги китоблар сови ана шунча бўлган. Уларнинг 1.5 миңга яқини ҳозир ҳам Пётр ўқиган ва қўлга олиб на-рарлашган ўқини ва арақлаш мумкин.

Олимлар 2.5 асрдан кейин катта меҳнат туфайли подшо-нинг деярли барча ўқиган кит-обларини йиғишга муваффақ бўлишди. Тўғри, бу кутубхона подшонинг аввалги кабинетидан эмас, балки СССР Фанлар ака-демияси кутубхонасида тўплан-ди.

Уша замойда ўзига хос бўл-ган бу китоблар муаллифи ҳа-қиқатан ҳам кўп соҳага қизи-қилигини тасдиқлайди. Босма ва қўлёзма нашрларнинг кўпи келасолиқ, навигация, ҳарбий санъат, география, геодзияга бағишланган. Қўлаб томон ку-ришчи, богдорчилик, архитекту-ра, техника, тарих, сиебат ва бошқа соҳалар ҳақида ҳикоя қилади. Пётр I амалии медици-на билан ҳам қизиққан.

МИСР ПИРАМИДАЛАРИ ҚАНДАЙ ҚУРИЛГАН

Миср пирамидалари фақат археологлар учунгина эмас, балки уларнинг қандай қури-лганлигини тушуниришга ҳа-ракат қилаётган архитекторлар учун ҳам ҳамма муаммо бў-либ келди.

Бу баҳайбат тош эҳромлар—огирлиги 2.5 тоналдан то 14 тоналгача келадиган улкан ра-тин блокларни қия текислик ёрдамида, юқорига судраб чи-қариб тикланган, деган мулоҳа-залар мавжуд. Шундан бўлса ҳар бир пирамида қурилишида 100 миң одам банд бўлиши ке-рак эди.

Даниялик олим Олаф Тел-лефсен ўзининг яқинда ойлик «Табий тарих»да босилган ма-қоласида лиги фаразни илгари сурди. Теллефсен куйдаги-ларни исботлаётди: бирикчидан,

150 метрга яқин баянликка тош блокларни кўтариб чиқ-аришга мўлжалланган қия те-кислик системасини қуриш ўша замон учун пирамидаларни ўзи-ни қуришга қараганда жуда мураккаб масала эди. Иккинчи-дан, фиръавилар шунча одами-ни қуришда банд бўлишга йўл қў-ёлмадилар, чунки қишлоқ хўжалик ишлари учун илчи ку-чи еттишмай қолган эди. Теллефсеннинг фикрича, қуришда олатга 8—10 миң одам қатнашган. Қурувчилар олдин, аммо ноти самарадор бўлган, муволазати тенг бўлма-ган тароз елкалари принци-пийча ишловчи кўтариш мос-ламасини ишлатишган. Олим Миср қишлоқларининг бирдан шундай мосламани топи. Тўғ-ри, у тошга кўтартиш мослама-си учталик аси эмас—атиги 70 йиллик. Аммо, бунга ўхшаш меҳнатчилар қадимги мисрлик-ларга маълум бўлган, деб тах-

мин қилиш учун ҳамма асослар бор.

Агар тадиқотчилар бу фа-разга етарли далиллар топи-са, Миср пирамидаларининг қандай қурилганлиги сирини оч-иладди. Русчада А. ҲАКИМЖОНОВ таржимаси («Азия в Африка сегодня» журналидан).

МАМОНТДАН КАТТА

Яқинда Киевдаги зоология институти палеонтология музейи ана бир ноёб экспонат баян-бойиди. Бу ерга қишлар «даҳшатли ҳайвон» деб атаган улкан левиус гинатерия ске-летини қўйиладди. Скелет институти ходими Владимир Свинстун раҳ-барлигида йиғилган. Олим бэр неча миллион йил муқаддам йуқилиб кетган бу жониворнинг суякларини Тернополь области яқинидаги Гусятино қишлоғида топишга муваффақ бўлди. Бундай ҳайвоннинг ҳоирча

ер юзида иккинчи марта топи-лишидир. Бундан аввал Бова-рида топилган гинатерия су-яклари ҳозирда Британия му-зейида сақланмоқда. Олимлар ва мутахассислар сўзига қара-ганда Украина нуҳаси Бова-ридаги топилган гинатерияга қараганда жуда яхши сақлан-ган.

Бир неча миллион йил аввал ҳалок бўлган ҳайвон қандайдир сабаб билан анча яхши сақлан-иб қолган. Топилма мамонтлар ва ҳозирги замон филларининг скелетига ўхшаб етлади. Аммо унга қараганда анча каттадир. Ҳақлиги 5 метрга, баландлиги эса 3.75 метрга тенг етлади.

Гинатериялар филларга қара-ганда бошқача ҳаёт кечирган ва қулайган. Бу ҳайвоннинг су-яклари тепадан эмас, балки пасти қисмидан ривожланган. Бундан ташқари унинг тепа ла-би пастигисига қараганда анча узун бўлган. Бу белги ва тиш-ларнинг жойлашшини гинатерия-ни ўсимликлар билан озиқлан-ган деган ҳулосага олиб кела-ди.

Редактор
А. ИСМОИЛОВ.

Реклама ВА Эълонлар

МАРКАЗИЙ «ЮБИЛЕЙ» СПОРТ ЗАЛИДА

14 январь кеч соат 8 да

15, 16 январь кундуз соат 3 да ва кеч соат 8 да

ҚИШЛОҚ ХУЖАЛИГИ

МЕХНАТКАШЛАРИНИНГ

ТАЛАБИГА БИНОАН

ЯНГИ ЙИЛ

НАТТА КОНЦЕРТЛАРИ

ҚАТНАШАДИЛАР:

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар — Таванал ҚОДИРОВА, Жалолхон ОХУНОВ, Олмахан ХАНТОВА, Тамара ЮНУСОВА, Дилбар АБДУЛЛАЕВА, Жуманазар БЕКНУНОВ. Солистлар — Фахриддин УМАРОВ, Хайрулла ЛУТФУЛЛАЕВ, Нурхон УМАРОВА (Бўён), Ҳалима ХОЛБОБОВА (Марғилон), Зайнобидин ЮСУПОВ, Ҳасан ЙУЛДОШЕВ, Ғулмон ва АБ-ДУЛЛА ҒОФУРОВЛАР.

БУТУНИТТИФОҚ ТЕЛЕВИДИЕНИЕ

КОНКУРСНИНГ ЛАУРЕАТИ

„ЯЛЛА“ АНСАМБЛИ

(Замонавий ўзбек халқ кўшиқлари)

ЎЗБЕК ХАЛҚ ҚОЛҒУ АСБОВЛАРИ АНСАМБЛИ.

Программани Хусан ШАРИПОВ ва Ғулмон ТОҶИ-АҶЛОЕВЛАР олиб боради. Билетлар Свердлов номи концерт зали ва Юбилей зали кассаларида соат 2 дан сотилади.

Я. М. СВЕРДЛОВ НОМИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА

15, 16 январь кеч соат 8 да

Бутуниттифоқ бадий коллективлар кўриги лауреати

«ШОДЛИК» АШУЛА ВА РАҚС АНСАМБЛИНИНГ

КОНЦЕРТИ

ҚАТНАШАДИЛАР:

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар — Вилот ОҚИЛОВА, Болта ШАРИПОВ. Ўзбекистон Ленин комсомоли мунофотининг лауреати — Дилбар ФАЕЗОВА.

Солистлар: Гулшод ОТАБОВА, Дилором ҚАЮМОВА, Қиз-лархон ДУСТМУХАМЕДОВА, Аҳмад ШУКУРОВ, Тельман ХА-САНОВ, Ортиқ ОТАЖОНОВ, Толиб МУЛЛАЖОНОВ, Назира ШЕРАЛИЕВА, Қодир МУМИНОВ, Хайриддин ФАЕЗОВ, Дилаф-руз ЖАБОРОВА.

ЎЗБЕК ХАЛҚ ҚОЛҒУ АСБОВЛАРИ АНСАМБЛИ

Ансамблининг бадий раҳбари — Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист Ҳасан ИШОИНОВ.

Музика раҳбари — Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист Сайфиддин ЙУЛДОШЕВ.

Программани Хасан ЙУЛДОШЕВ ва Уткир СИДДИҚОВ олиб боради.

Билетлар концерт зали кассасида кундуз соат 12 дан соти-лади.

Я. М. СВЕРДЛОВ НОМИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА

19, 20 январь кеч соат 8 да

ЎЗБЕКИСТОН ССР ХАЛҚ АРТИСТИ БАСТАКОР

МУҲАММАДЖОН МИРЗАЕВ ИЖОДИГА БАҒИШЛАНГАН

КОНЦЕРТ

ҚАТНАШАДИЛАР:

Ўзбекистон ССР халқ артисти — Муҳаммадҷон МИРЗАЕВ, Солистлар: Фахриддин УМАРОВ, Дарҳом ХАСАНОВ, Дило-ром ҚАЮМОВА, Гулшод ОТАБОВА, Шавкат МИРЗАЕВ, Қиз-лархон ДУСТМУХАМЕДОВА, Дулафруз ЖАБОРОВА, Шариф СУЛТОНОВ ва бошқалар.

ЎЗБЕК ХАЛҚ ҚОЛҒУ АСБОВЛАРИ АНСАМБЛИ

Программани — Насиб ҚАМБАРОВА ва Хасан ЙУЛДОШЕВ олиб боради.

Билетлар концерт зали кассасида кундуз соат 2 дан соти-лади.

Коллектив бўлиб кўриш учун талабномалар қабул қили-нади.

ТЕЛЕВИДИЕНИЕ

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

11.25 — Кўрсатувар програм-маси, 11.30 — Янгиликлар, 11.40 — Врач маслаҳати (рус тилида), 11.50 — «Она ер қиссаси» (ху-ж. жатли фильм, ўзбек тилида), 12.30 дан — Москва кўрсатади.

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

17.55 — Кўрсатувар програм-маси, Рус тилида: 18.00 — «Старше-классник» программаси, Мусиқа оламига саяхат, 18.40 — «Ахбо-рот» информацион программаси, 19.00 дан — Москва кўрсатади.

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

Ўзбек тилида: 20.00 — «Оламга саяхат» (информатив), 20.50 — «Ахборот» информацион про-граммаси, 21.05 — Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган арти-на М. Убайдуллаева ижодий портрети, 22.00 дан — Москва кўрсата-ди.

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

Ўзбек тилида: 22.30 — КПСС XXIV съезди қарорлари — ҳафт-га «Ишчи — фахрли ном» про-граммаси, 23.05 — «Инқилоб по-эди» (телевизион ҳужжатли фильми), 24.00 дан — Москва кўрсатади.

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

17.15 дан — Москва кўрсатади, 19.00 — «Урнбосарлар» (ху-ж. жатли фильм, ўзбек тилида), 20.00 дан — Москва кўрсатади.

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

22.00 — «Публицист» эфирни (Ўзбек тилида), 22.15 — Рекла-ма, 22.30 дан — Москва кўрсатади.

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

20.00 — Дустларимиз эстрада-си (Ўзбек тилида), 20.40 — «Амо-

яиб характер» (бадий фильм, рус тилида).

ТЕАТР

НАВОЙИ НОМИ «ЎЗБЕК ДАВ-ЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИ-ДА» — 14/1 да Майсаран иши, 15/1 да Қошун кўли, 16/1 да Се-мурғ.

ҲАМЗА НОМИ «ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА» — 14/1 да Табассум Уғрилар, 16/1 да Афсона пратган қиз (қунду-зи), Олтин девор (кечқурун).

МУҚИМий НОМИ «ЎЗБЕК ДАВ-ЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА» — 14/1 да Ҳалима берган кўнгли, 15/1 да Ҳалима, 16/1 да Хотиним, нинг эри.

РОССИЯ империясининг салта-нати ёни ана қўлга тушмас қа-соскорлар — САҒЪАТ САРОНИ, «КҮКЧА» (кундуз ва кечқурун).

Севилаган — «ДРУЖБА» (тоқ соатларда), «КОМСОМОЛ 30 НИЛ-ЛИГИ» (кундуз соатларда), «ЧАП-КА», «ХАМЗА